

SÈRIE 1

A tots els exercicis i opcions les puntuacions parcials de totes les preguntes són orientatives. Les respostes proposades per la pauta són indicatives i en cap cas exhaustives. El corrector o correctora aplicarà el seu criteri per prendre en consideració altres respostes que consideri correctes, en tot cas valorarà positivament –a més dels continguts conceptuals- l'ordre en l'exposició, la precisió i el llenguatge emprat, i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que els alumnes aportin, més que no pas allò que deixin de dir. També valorarà positivament la utilització de la terminologia geogràfica i la claredat en l'exposició.

PART COMUNA

[4 punts]

Exercicis obligatoris per a tots els alumnes

Exercici 1: Piràmides Terra Alta / Maresme

[2 punts]

En aquest exercici es proposa la verificació dels aprenentatges referits als apartats 3: *Característiques demogràfiques de Catalunya i Espanya*, del bloc de continguts 4: *La població i el sistema urbà: dinàmica, diversitat i desigualtat*, del document de concreció del currículum de Geografia.

Pregunta 1

[0,50 punts]

L'alumnat hauria de respondre:

La piràmide A correspon a la Terra Alta i la B al Maresme.

La forma de bulb o de piràmide regressiva és característica de les poblacions amb una baixa natalitat i emigració, i correspon a la Terra Alta, una comarca on l'activitat principal és l'agricultura de secà i, per tant, poc dinàmica des del punt de vista demogràfic.

La forma triangular de la piràmide B, en la seva meitat superior, correspon a una població expansiva durant els anys 60 i 70 del segle passat i correspon al Maresme.

(0,50)

Pregunta 2

[1,50 punts]

- a) El principal factor que explica la diferència en la forma general de les piràmides és l'efecte de l'èxode rural que es manifesta de manera molt marcada a partir dels anys 60 del segle passat i que comporta un buidament als territoris rurals, especialment d'adults joves, i un increment de les mateixes edats a les àrees industrials i urbanes. Això provoca que les piràmides dels territoris rurals siguin força més regressives que les de territoris industrialitzats.

(0,75)

- b) Mentre que al Maresme l'efecte de la immigració és molt marcat, a la Terra Alta, amb menor capacitat d'atracció, l'efecte és molt més moderat. En els darrers anys s'observa un decrement de la natalitat en les dues comarques com a conseqüència de la crisi econòmica i el retorn de molts immigrants als seus països d'origen, que es reflecteix en una generació de 0 a 4 anys especialment buida a les dues comarques

(0,75)

Exercici 2: Gràfics sobre el consum d'energia primària a Catalunya

[2 punts]

En aquest exercici es proposa la verificació dels aprenentatges referits a l'apartat 3: *Recursos energètics, Problemàtica energètica*, del bloc 2: *Medi ambient i paisatges*, del document de concreció del currículum.

Pregunta 1

[0,50 punts]

L'alumne ha de deduir que Catalunya és energèticament dependent, atès que recursos com el petroli i el gas natural constitueixen gairebé el 66% del consum d'energia primària i s'han d'importar d'altres països.

(0,25)

Les conseqüències d'aquesta dependència exterior dificulten el control del preu de l'energia, fet que pot afectar negativament la inflació i l'economia en general.

(0,25)

Pregunta 2

[1 punt]

La resposta a aquesta pregunta és oberta. El corrector tindrà en compte la pertinença de la resposta. L'alumnat pot fer referència, entre d'altres a aspectes, a:

- Pel que fa a la mobilitat privada: la millora i el foment d'una major utilització de les xarxes de transport públic; la substitució dels vehicles de benzina i gasoil per vehicles híbrids i elèctrics, els vehicles compartits, etc.

- Pel que fa al sector del transport de mercaderies: també l'ús de vehicles elèctrics per al transport a l'interior de les ciutats; la potenciació del transport de mercaderies per ferrocarril en les llargues distàncies, etc.

Pregunta 3

[0,50 punts]

En aquesta pregunta l'alumnat també pot fer referència a diferents tipus d'impactes ambientals i el corrector tindrà en compte que siguin pertinents.

Un dels impactes que s'haurien de citar és l'emissió de CO₂ generat en la combustió del petroli i els seus derivats, i les conseqüències en el clima terrestre a causa de l'increment de l'efecte hivernacle que provoca aquest gas.

Altres impactes podrien estar relacionats amb la contaminació de l'aire de les ciutats per les partícules i els gasos produïts en la combustió dels motors dels vehicles; els vessaments de petroli al mar, etc.

PART OPTATIVA

[6 punts]

L'estudiant ha d'escollir DOS dels tres exercicis següents

Exercici 3: Evolució de la taxa d'atur a Catalunya

[3 punts en total]

En aquest exercici es proposa la verificació dels aprenentatges referits als apartats 2: *Anàlisi de l'estructura de la població*; del bloc 4: *La població i el sistema urbà: dinàmica, diversitat i desigualtat*, i el bloc de continguts 3: *Territori i activitats econòmiques*, del document de concreció del currículum.

Pregunta 1

[1punt]

L'evolució al llarg del període 1994-2018 es pot dividir en dues fases:

En el període 1994-2007, la taxa d'atur baixa de forma espectacular des de gairebé un 25% el 1994, fins a un 8,2% el 2007, el valor més baix dels darrers 25 anys, en relació amb un període econòmic de gran creixement.

(0,50)

A partir de 2008, la taxa d'atur augmenta de manera considerable fins a sobrepassar el 25% l'any 2013, a causa de la crisi econòmica i financera global que a Catalunya i Espanya afecta sobretot el sector de la construcció per l'esclat de la bombolla immobiliària.

A partir del 2014, hi ha un descens de l'atur en relació amb una progressiva recuperació de l'activitat econòmica.

(0,50)

Pregunta 2

[1 punt]

El sector econòmic més afectat per l'augment de l'atur va ser el de la construcció, a causa de la bombolla immobiliària, i tots aquelles activitats que en depenen. La crisi financera, però, en limitar la disposició de crèdit per a les empreses, va tenir un efecte general sobre el conjunt de les activitats productives.

(0,50)

Pel que fa a la població, la crisi econòmica ha afectat més el jovent, que ha vist molt limitades les seves possibilitats d'incorporar-se al mercat de treball, de manera que l'atur juvenil és dels més alts d'Europa. Un altre grup molt afectat ha estat el grup dels aturats majors de 50 anys que tenen moltes dificultats per trobar una nova feina.

(0,50)

Pregunta 3

[1 punt]

- La disminució de la taxa d'atur en els darrers anys indica una recuperació econòmica.

Es valorarà que l'estudiant matisi l'afirmació inicial més enllà de la disminució de la taxa d'atur, que efectivament indica una recuperació econòmica.

Malgrat que la disminució de la taxa d'atur és un indicador de l'increment de l'activitat econòmica, el fet que bona part dels nous contractes de treball siguin temporals o a temps parcial és una feblesa de la recuperació econòmica.
(0,50)

- Les dones participen en el mercat laboral amb les mateixes condicions que els homes.

Molts estudis recents han posat de manifest que hi ha una discriminació de gènere pel que fa al salari. En moltes empreses i sectors econòmics, el salari que perceben les dones pot arribar a ser sensiblement inferior al que perceben els homes per feines idèntiques.

La maternitat és un aspecte que moltes empreses no valoren i perjudica la promoció professional de les dones.

Les dones es veuen més afectades pels contractes temporals ja que moltes treballen en el sector dels serveis.
(0,50)

Es valorarà que l'estudiant esmenti almenys dos aspectes que neguin l'afirmació inicial per tal d'aconseguir els 0,5 punts de la pregunta.

Exercici 4: Parcs Nacionals a Espanya

[3 punts en total]

En aquest exercici es proposa la verificació dels aprenentatges referits a l'apartat 3: *Problemes ecològics i riscos naturals*, del bloc de continguts 2: *Medi ambient i paisatges*, del document de concreció del currículum.

Pregunta 1

[1 punt]

La resposta a aquesta pregunta és oberta i es poden admetre diferents tipus d'argumentació. El corrector tindrà en compte la competència de l'alumnat a l'hora de redactar una justificació clara i coherent, fonamentada en dades o en conceptes ben articulats.

Els valors de la biodiversitat que fan necessària la seva protecció es poden argumentar principalment des de dos punts de vista:

- D'una banda, des de la perspectiva dels serveis ecosistèmics. La biodiversitat proporciona un conjunt de béns i serveis que permeten l'existència de la biosfera tal com la coneixem, inclosa l'espècie humana, (manteniment dels cicles naturals indispensables per a la vida a la Terra, regulació, suport, serveis culturals, etc.), que fan necessària preservar-ne la conservació.
- De l'altra, l'argumentació està basada en el dret *per se* dels éssers vius a la seva existència i al deure de l'espècie humana de garantir aquesta existència.

Pregunta 2

[1 punt]

La resposta a aquesta pregunta és oberta i es poden admetre diferents tipus d'argumentació. El corrector tindrà en compte la competència de l'alumnat a l'hora de redactar una justificació clara i coherent, fonamentada en dades o en conceptes ben articulats.

Com a idea de fons hi hauria el fet que les xarxes d'espais naturals protegits, com el PEIN i la Xarxa Natura 2000, estan dissenyades a una escala regional i inclouen grans àrees que acullen una bona representació dels hàbitats d'interès comunitari així com les espècies amenaçades i en perill d'extinció.

(0,50)

L'existència de la Xarxa no implica que a la resta del territori no hi hagi espais naturals, agroforestals i agrícoles, a escales locals o comarcals, que necessitin protecció quan posseeixen importants valors naturals, paisatgístics o socials.

(0,50)

Pregunta 3

[1 punt]

- L'afirmació no seria certa ja que la propietat del sòl en els espais naturals protegits pot respondre a situacions molt diverses: propietat privada, pública-privada o totalment pública. Independentment del tipus de propietat, el que fan les figures de protecció és regular els tipus d'activitats i d'aprofitaments que es poden desenvolupar dins l'àmbit de l'espai protegit.

(0,50)

- La segona afirmació no seria certa ja que, precisament, la figura del parc natural, a Catalunya, permet la compatibilitat entre la protecció dels hàbitats naturals i el manteniment de les activitats agroforestals tradicionals.

(0,50)

Exercici 5: Transformació del paisatge litoral (Palamós)

[3 punts en total]

En aquest exercici es proposa la verificació dels aprenentatges referits als apartats 1: *Característiques dels principals paisatges de Catalunya*, i 6: *Models de creixement urbanístic*, dels blocs de continguts 2: *Medi ambient i paisatges*, i 4: *La població i el sistema urbà: dinàmica, diversitat i desigualtat*, del document de concreció del currículum.

Pregunta 1

[1 punt]

Les causes de la transformació del paisatge que s'observa a la fotografia de la badia de Palamós són les mateixes que han actuat a qualsevol altre punt del litoral. L'alumnat podria esmentar les següents:

- El creixement urbanístic derivat, en part, de l'augment de població entre la dècada dels anys 50 i l'actualitat, a causa del fet que el litoral és un espai atractor de població a escala global.
- El desenvolupament del turisme de sol i platja en la segona part del segle passat i la seva demanda d'allotjaments, serveis i espais d'oci.
- El creixement de les segones residències.
- La transformació de sòls agrícoles en residencials a causa de l'elevat preu de venda del sòl a primera línia de costa.
- ...

Es valorarà a raó de 0,25 punts per cada aspecte que el corrector consideri pertinent fins a un màxim d'1 punt.

Pregunta 2

[1 punt]

Les repercussions en el turisme de la intensa transformació del paisatge litoral són variades. L'alumnat podria esmentar-ne les següents, entre moltes d'altres. El corrector considerarà la pertinença o no de les respostes:

- Massificació de les localitats litorals en la temporada turística.
- Pèrdua o degradació dels valors paisatgístics originaris.
- Sobrefreqüentació de les platges i els paisatges litorals.
- ...

Es puntuarà a raó de 0,25 punts per cada repercussió correctament justificada fins a 0,5 punts màxim.

L'alumnat hauria de subratllar que, com a resultat de les transformacions produïdes, es dona una substitució gradual del turista interessat en els valors paisatgístics per un turisme més motivat pel preu competitiu de l'oferta.

(0,50)

Pregunta 3

[1 punt]

L'alumnat pot esmentar diversos impactes ambientals de la urbanització extensiva, per exemple:

- Aglomeració, problemes de mobilitat, sorolls.
- Degradació urbanística.
- Pèrdua de sòls agrícoles.
- Manca d'espais verds.
- Contaminació de l'aire.
- Generació de residus
- Degradació de la qualitat de vida dels residents.

...

El corrector puntuarà la resposta a raó de 0,25 punts per cada problemàtica correctament justificada, fins a un màxim d'1 punt.